

HEPDAK'IN PANDEMİ SÜRECİNDE HEMŞİRELİK EĞİTİM PROGRAMLARI AKREDİTASYON ÇALIŞMALARI

Prof.Dr.Gülseren KOCAMAN
HEPDAK Yönetim Kurulu Başkanı

EPDAD tarafından düzenlenen “IV. Uluslararası Öğretmen Eğitimi ve Akreditasyon Kongresi”nde sunulmuştur, 19 Aralık 2020

Bu sunumda, Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği'nin (HEPDAK) 2020 yılı pandemi sürecinde gerçekleştirildiği akreditasyon faaliyetleri tarihsel olarak özetlenmiştir. Uzaktan değerlendirme kararının gerekçeleri, uzaktan değerlendirme için yapılan hazırlıklar, uzaktan eğitim çalışmaları ile sanal değerlendirme ve değerlendirme takımlarının çıkarımlarına yer verilmiştir.

1.Uzaktan değerlendirme kararı

Mart 2020'de dünyada ve ülkemizde pandemi önlemlerinin alınması ile birlikte YÖK üniversitelerde yüz yüze eğitime ara verme kararı almış ve uzaktan eğitimle birlikte eğiticilerin evden çalışmaları gibi düzenlemelere geçilmiştir. Bu çalışma düzeni ve kısıtlamalar akreditasyon için başvurmuş olan programların hazırlık çalışmalarını da engellemiş ve bazı programlar başvurularını geri çekmek için derneğimize başvurmuşlardır. Bu gelişmeler üzerine HEPDAK, dünyada ve ülkemizde pandemi sürecinin eğitime etkilerini izlemeye devam etmiş ve 2021 dönemi değerlendirme planları için Nisan sonunda karar vermeyi beklemiştir.

Ocak 2020 itibariyle, 2020-2021 dönemi için HEPDAK'a akreditasyon için başvuran program sayısı 15'dir. Bu programların ikisi yeniden genel değerlendirme, üçü de ara değerlendirme başvurularıdır ve daha önce ziyaret edilen programlardır. İlk kez başvuran program sayısı ise 10'dur. 2020-2021 değerlendirmeleri için 4 Mayıs 2020'de aldığımız karar; önceden değerlendirme ziyaretleri yapılmış olan beş programın 2021 döneminde değerlendirme süreçlerinin devam ettirilmesi, kalan 10 programın değerlendirmelerinin 2021-2022 dönemine

ertelenmesi şeklinde olmuştur. İlgili programların, mevcut akreditasyon süreçlerinin kesintiye uğramaması ve mevcut akreditasyon süreçlerinin devamını desteklemek için uzaktan değerlendirme yapılması planlanmıştır. HEPDAK'ın uzaktan değerlendirme kararı almasının diğer gerekçeleri şunlardır:

- Hemşirelik gibi yüz yüze etkileşimin önemli olduğu bir alanda uzaktan eğitimle edinilemeyecek kazanımların olması nedeniyle eğitimde kalite güvencesinin daha da önem kazanması
- Programların, uzaktan eğitim süreci konusunda rehberlik ihtiyacı
- Klinik/alan uygulamalarının yapılamamasının yaratacağı boşlukların uygun biçimde doldurulması
- Uzaktan eğitim alma konusunda öğrenci olanaklarının sınırlılıklarının olması
- Yeni eğitim ortamından olumsuz etkilenecek hemşirelik öğrenci sayısının yaklaşık 60.000 dolayında olması
- Yüz yüze eğitim ve ziyaretlerde, değerlendiricilerin, öğrencilerin ve tüm çalışanların sağlığı ve güvenliğinin korunması

2.Uzaktan değerlendirme hazırlıkları: Uzaktan eğitim standartları ve uzaktan ziyaret yönergesinin hazırlanması

HEPDAK, uzaktan değerlendirme kararı almasının ardından, hemşirelik lisans programları için uzaktan eğitim standartlarını ve uzaktan ziyaret için yönerge hazırlama çalışmalarını paralel olarak yürütmüştür. HEPDAK uzaktan eğitim standartları ve uzaktan değerlendirme yönergesi, YÖK'ün beklentileri, YÖKAK'ın uzaktan eğitim ve kalite güvencesi konusunda yayınladığı belgeler ile dünyadaki uygulamalar incelenerek hazırlanmıştır. Paydaş görüşleri de alınarak hazırlanan “HEPDAK Uzaktan Eğitim Standartları” 19.6.2020 ve “HEPDAK Uzaktan Değerlendirme ve Saha Ziyaret Yönergesi” 25.7.2020 tarihinde ilgili programlara duyurulmuş ve web sayfamızdan yayınlanmıştır.

HEPDAK'ın belirlediği uzaktan değerlendirme sürecinin özellikleri şunlardır:

- Uzaktan ziyaret, akışı ve süresi yüz yüze ziyaret gibidir
- Değerlendirme ziyareti sanal ortama uyarlanmıştır
- Ziyaretler, grupların-belgelerin-ortamın görsel olarak görüldüğü-gerçek zamanlı senkron iletişimle sürdürülecektir

- Sanal ziyarette kullanılacak olan video konferans platformu sorumluluğu kurumlara aittir
- Ziyaret süreçleri kayıt altına alınmayacaktır

3.Eğitim faaliyetleri

3.1.Uzaktan değerlendirici eğitimi

Değerlendiricilerin uzaktan ziyaret ve değerlendirme süreçlerine hazırlıkları için 10-12 Ağustos 2020 tarihlerinde bir uzaktan değerlendirici eğitimi gerçekleştirilmiştir. Çevrimiçi olarak uygulanan bu eğitim programı güncellenen standartlara göre kurgulanan bir Öz Değerlendirme Raporu (ÖDR) taslağı ile senaryo temelli olarak yürütülmüştür. Küçük gruplarda ve etkileşimli olarak gerçekleştirilen eğitimlerdeki küçük gruplar, değerlendirme takımı formatında planlanmıştır. Eğitim, katılımcıların değerlendirme sürecinin her adımını deneyimleyecekleri bir formatta gerçekleşmiştir.

Bu değerlendirici eğitimini tamamlamak üzere, 13 Kasım 2020 tarihinde bir sanal ziyaret eğitimi daha gerçekleştirilmiştir. Bu eğitime, öğrenciler dahil tüm değerlendiriciler yanı sıra 2020-2021 döneminde değerlendirme yapılacak olan beş kurumun temsilcileri de katılmıştır. Eğitimden önce katılımcılar içerisinde dört kişilik bir takım oluşturulmuştur. Katılımcıların “rektör, dekan, bölüm başkanı, kurum öğretim elemanı, öğrencisi” rollerini üstlendikleri bir canlandırma planı yapılmıştır. Eğitim bu canlandırma üzerinden simüle bir ziyaret formatında yürütülmüştür.

3.2.Uzaktan kurum eğitimi

Her yıl Aralık ayında aday kurumlar için bir gün süreli olarak yapılan yüz yüze eğitim pandemi döneminde uzaktan eğitim şeklinde 24 Ekim 2020 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Pandemi koşulları nedeniyle ilginin daha azalacağı konusunda bir beklentimiz olmasına karşın 25 Üniversiteden 60 katılımcı başvurmuştur. Katılım sayısının yüksek olmasını, hemşirelik programlarının, pandeminin yarattığı engellere karşın eğitimin iyileştirilmesi konusunda istekliliklerini göstermesi açısından memnuniyet verici bulduğumuzu söyleyebiliriz.

3.3.Diğer Eğitimler

Pandemi sürecinde hemşirelikte uzaktan eğitime yönelik olarak Hemşirelik Eğitim Derneği ve HEPDAK'ın birlikte düzenlediği değişik webinarlar şunlardır:

- Covid-19 Sürecinde Hemşirelik Eğitimi (17 Haziran 2020)
- Pandemi Sürecinde Üniversitelerde Dijital Dönüşüm (30 Haziran 2020)
- Pandemi Sürecinde Hemşirelik Eğitimi (Teorik ve Uygulama): ABD Örnekleri (13 Temmuz 2020)
- Uzaktan Eğitimde Öğrenci Merkezli Eğitimi Başarabilir miyiz? (22 Temmuz 2020)

Webinarlar, yaz aylarında yapılmasına rağmen 400-600 arasında değişen yüksek sayıda katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

4.2020-2021 Uzaktan Değerlendirme Süreci

Normal dönemlerde, ÖDR teslimi 1 Temmuz tarihinde yapılmaktadır. Pandeminin, kurumların çalışmalarını engellemesi nedeniyle değerlendirme takviminde programların hazırlıklarını kolaylaştırıcı bazı değişiklikler yapılmıştır. Ayrıca, değerlendirme takımlarında 1 ya da 2 üye; kurumu ziyaret etmiş ve özelliklerini bilen değerlendiricilerden seçilmiştir. Uzaktan değerlendirme süreci adımları aşağıdaki şekilde gerçekleşmiştir:

- **10 Eylül 2020:** Kurumların, ÖDR'lerini HEPDAK'a yollaması ve ÖDR ön incelemelerinin ilgili takımlar tarafından ve uzaktan yapılması
- **30 Eylül 2020:** Hemşirelik Eğitim Programları Akreditasyon Kuruluna ÖDR raporlarının sunumu ve ziyaret kararlarının alınması
- **1-7 Ekim 2020:** ÖDR'lerin takımlara basılı ve elektronik kopya olarak yollaması
- **Aralık 2020:** Sanal ziyaretlerin gerçekleştirilmesi

Ziyaret öncesi hazırlıklar: Yerinde değerlendirmelerde, ziyaret sırasında yapılırken, sanal ziyaretlerde ziyaret öncesi gerçekleştirilen bazı etkinlikler şunlardır:

- Planlama toplantıları: kurum ve takımla
- Takımların ÖDR değerlendirme ön toplantıları
- Kayıtlı dersleri izleme
- Sanal tur videosunu izleme

Sanal ziyaret süreci: Uzaktan ziyaret sürecinde gerçekleştirilen ve aşağıda listelenen değerlendirme faaliyetleri yerinde değerlendirmelerden farklı değildir:

- Yöneticilerle toplantı
- İç ve dış paydaşlarla toplantı
- Dersleri izleme
- Yerleşke turu
- Uygulama alanlarının ziyareti

5.Uzaktan değerlendirme deneyimleri ve çıkarımlar

Uzaktan ziyaret sonuçları: Sanal değerlendirme sonrası takımların olumlu ve olumsuz olarak değerlendirdikleri alanlar şunlardır:

Uzaktan ziyaretin avantajları:

- Ziyaret sırasında harcanan çalışma sürelerinin kısılması.
- Ders izlemelerinin kayıtlar üzerinden ve önceden yapılabilmesi.
- Saha ziyaretlerinin bir bölümünün uzaktan gerçekleştirilebilir olması.

Uzaktan ziyaretlerde yaşanan zorluklar:

- Sanal ortamdaki görüşmelerde dinamiklerin farklı olması nedeniyle bazı oturumların uzaması.
- Sanal ortam toplantılarındaki etkileşimin yüz yüze yapılan toplantılardaki içtenliği ve samimiyeti sağlayamaması.
- Yerinde ziyaretlerin önemli avantajlarından birisi olan, eğiticiler ve öğrencilerle doğal ortamlarda yaşanan beraberliklerin olmaması.
- Bilgisayar başında 3-4 günlük toplantıların yorucu olması.
- Ziyaretin evden yapılması nedeniyle yaşanan kesintiler.

Pandemi sürecinin diğer öğrettikleri: Pandemi sürecinde yaptığımız uzaktan değerlendirme sürecinde, gözlemlerimiz ve deneyimlerimize dayalı olarak akreditasyon kuruluşlarının ve kurumların bazı becerilerinin geliştirilmesine katkı sağladığını söyleyebiliriz. Bunlar; değişiklikleri öngörme, hızlı hareket etme, esneklik, teknolojiyi kullanma ve öğrenciler arasında farkları daha iyi anlama.